

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

สังคมไทยในปัจจุบันเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา ตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. เสนอให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เล็งเห็นความสำคัญของการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมือง จึงกำหนดให้ทุกคนต้องเรียน จึงบรรจุวิชาหน้าที่พลเมือง เข้าสู่หลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นพลเมือง ให้กับเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นหนึ่งในแนวทางการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติให้เกิดขึ้นต่อไป

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดการเรียนการสอน โดยบูรณาการสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลและเหมาะสมกับแต่ละระดับการศึกษา โดยเน้นความสำคัญทั้งความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงได้กำหนดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ ซึ่งสมรรถนะสำคัญ มี 5 ประการคือ (1) ความสามารถในการสื่อสาร (2) ความสามารถในการคิด (3) ความสามารถในการแก้ปัญหา (4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ (5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ คือ (1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (2) ซื่อสัตย์สุจริต (3) มีวินัย (4) ใฝ่เรียนรู้ (5) อยู่อย่างพอเพียง (6) มุ่งมั่นในการทำงาน (7) รักความเป็นไทย (8) มีจิตสาธารณะ โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรมมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 ค : 3) ซึ่งความเป็นพลเมืองมีความสำคัญอย่างมากในปัจจุบัน เป็นการเรียนรู้ให้เคารพสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นและการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

การเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมุ่งให้ผู้เรียนเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน มีทักษะในการใช้วิทยาการและเทคโนโลยีทักษะกระบวนการคิดขั้นสูงสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 ข : 23) การจัดหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจึงเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำรงชีวิตของมนุษย์การอยู่ร่วมกันในสังคมนอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจตนเอง และผู้อื่น ส่งเสริมให้

ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิจารณ์ญาณ คิดสร้างสรรค์และคิดแก้ปัญหาและคิดตัดสินใจ เพื่อสนองตอบความสามารถ ความถนัดความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก (กรมวิชาการ. 2545 ก : 11)

จะเห็นได้ว่าทักษะการคิดนั้นมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์เพราะการคิดเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถสืบค้นหาความรู้ด้วยตนเอง หรือนำเอาความรู้ซึ่งได้จากประสบการณ์มาใช้ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาในชีวิตได้ การสอนทักษะการคิดเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์เพราะความสามารถทางด้านการคิดจะนำไปสู่การพัฒนาในด้านอื่น ๆ ชนิดไม่รู้จบ ผู้เรียนสามารถนำความคิดไปประยุกต์ใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการศึกษาวิชาชีพต่าง ๆ การสร้างสรรค์ใหม่ ๆ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต (อรพรรณ พรสีมา. 2543 : 30) โดยเฉพาะการคิดวิจารณ์ญาณ (Critical Thinking) ซึ่งเป็นทักษะการคิดระดับสูงที่มีความสำคัญและเป็นคุณลักษณะของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาในยุคปัจจุบัน

การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นเป้าหมายสำคัญของการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี โดยเป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญกับการคิดที่มีเหตุผลและคิดสะท้อนกลับที่มุ่งเน้นการตัดสินใจสิ่งที่เชื่อหรือสิ่งที่ทำ (Emmis. 1985 : 45 - 48) เป็นกระบวนการคิดเพื่อให้เห็นว่าอะไรถูก และอะไรผิดซึ่งให้ความสำคัญกับการใช้หลักเหตุผลและความสามารถในการแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็นได้ การคิดอย่างมีวิจารณญาณยังสัมพันธ์กับความเป็นธรรมและการเปิดใจกว้างโดยไม่ยอมรับข้อมูลต่าง ๆ โดยปราศจากการสืบสวนสอบสวนและหมายถึงการตั้งคำถามตัวเองและตั้งคำถามผู้อื่น เพราะนั่นคือวิธีการที่เราค้นพบความจริงและเป็นแรงกระตุ้นที่อยู่เบื้องหลังข้อโต้แย้งต่าง ๆ (Arguments) การคิดอย่างมีวิจารณญาณยังส่งผลต่อการควบคุมตนเอง (Self - regulation) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ยืนยันว่าคุณไม่ได้ใช้เหตุผลที่ผิดจากหลักการ (Logical Fallacies) และใช้เหตุผลข้างต้น (Rationlizations) การคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงไม่เพียงแต่ช่วยการจัดการกับหลักฐานเท่านั้น แต่ยังเป็นการเปิดมุมมองในสิ่งที่เคยซ่อนอยู่ให้กระจ่างชัดเจน (Wood. 2002 : 5) การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นทักษะจำเป็นที่จะช่วยบุคคลเป็นผู้ “คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น” (ลักขณา สิริวัฒน์. 2549 : 17) และยังเป็นทักษะการเรียนรู้เพื่อการอยู่รอดในศตวรรษที่ 21 อีกด้วย (ไพฑูริย์ ลินลารัตน์. 2557 : 16) ด้วยเหตุนี้กระบวนการจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องพัฒนาทักษะความรู้ในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้และเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

แต่สภาพการเรียนการสอนในห้องเรียนในปัจจุบันที่มุ่งเน้นเนื้อหา ความรู้ ความจำ ไม่ได้มีการลงลึกสู่การนำไปใช้ในชีวิตจริง ส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะการคิด การปฏิบัติ จากการสังเกตผลของการวัดและประเมินผล คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในปีการศึกษา 2559 สาระการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียนทั้งหมด 50 คน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน นักเรียนทั้งหมดมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดไม่ถึงร้อยละ 60 และเมื่อพิจารณาจากคะแนนรายด้านของตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เห็นได้ว่านักเรียนทำคะแนนในข้อคำถามในแบบทดสอบในเรื่องทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้จึงต้องการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์คิดอย่างมีวิจารณญาณมีความคิดสร้างสรรค์คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning หรือ PBL) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้รูปแบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) โดยให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงเป็นบริบท (Context) ของการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขากลุ่มสาระที่ตนศึกษาด้วยการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจึงเป็นผลมาจากกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความเข้าใจและการแก้ไขปัญหาเป็นฐาน การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้ดีขึ้นต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในเรื่องข้อมูล ข่าวสารในโลกปัจจุบัน ช่วยเสริมสร้างความสามารถในการใช้ทรัพยากรของผู้เรียนได้ดีขึ้น และยังส่งเสริมการสะสมการเรียนรู้ และการคงรักษาข้อมูลใหม่ไว้ได้ดีขึ้น เมื่อใช้ในการแก้ปัญหาของสหสาขาวิชา ทำให้สนับสนุนความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน ช่วยให้เกิดการตัดสินใจแบบองค์รวม หรือแบบสหสาขาวิชาสำหรับปัญหาสุขภาพที่สำคัญ สามารถใช้การประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (มัทธรา ธรรมบุศย์. 2545 : 11 - 17)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะนำรูปแบบการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้พัฒนาด้านการคิด เป็นการให้ผู้เรียนค้นพบเหตุผลด้วยตนเอง และทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างวิจารณญาณสูงขึ้น ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์และสามารถนำไปพัฒนาการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง และการดำเนินชีวิตในสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนระหว่างการจัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการจัดการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู
4. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนระหว่างการจัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการจัดการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู

ประโยชน์ของการวิจัย

นำไปสู่แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อันจะเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนที่จะนำไปใช้กิจกรรมการเรียนการสอน ในหน่วยอื่น ๆ ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้แก่นักเรียนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอท่าใหม่ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 จำนวน 3 โรงเรียน จำนวน 198 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวัดเขาสุกิม อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ด้วยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง เนื่องจากโรงเรียนมัธยมวัดเขาสุกิมมีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 50 คน แบ่งเป็น 2 ห้องเรียน ห้องละ 25 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่
  - 1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
  - 1.2 การจัดการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ขอบเขตของเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เนื้อหาในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เรื่องพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 กฎหมายสำคัญของประเทศไทย และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ประเพณีวัฒนธรรมและภูมิปัญญา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 20 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีนิยามศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังต่อไปนี้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หมายถึง ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยใช้สถานการณ์ปัญหาจากเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็นและแสวงหาความรู้เพื่อนำมาแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจปัญหานั้นอย่างชัดเจน โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา โดยการจัดสถานการณ์ต่าง ๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมองเห็นปัญหา สามารถกำหนดสิ่งที่เป็นปัญหาที่ผู้เรียนอยากรู้อยากเรียนเกิดความสนใจที่จะค้นหาคำตอบ

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา เป็นปัญหาที่ต้องการเรียนรู้และสามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองด้วยวิธีการหลากหลาย

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ค้นคว้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าหาคำตอบ ผู้เรียนแต่ละกลุ่ม สรุปผลงานตนเอง และประเมินว่าผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสม หรือไม่เพียงใด โดยพยายามตรวจสอบแนวคิดภายในกลุ่มของตนเองอย่างอิสระ ทุกกลุ่มช่วยกันสรุปองค์ความรู้ ในภาพรวมของปัญหาอีกครั้ง

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินงาน ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้อาจระบบขององค์ความรู้ และนำเสนอเป็นผลงานรูปแบบที่หลากหลาย ผู้เรียนทุกกลุ่ม รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องกับปัญหาพร้อมกันประเมินผลงาน

การจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู หมายถึง แนวทางในการจัดการเรียนรู้ โดยยึดหลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองทั้งเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นสร้างความสนใจ หมายถึง การทำให้นักเรียนเกิดความตั้งใจในการเรียน ครูอาจใช้การสนทนา หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ให้นักเรียนเกิดความสนใจ

2. ขั้นแจ้งจุดประสงค์ หมายถึง การแจ้งให้นักเรียนทราบผลการเรียนรู้ในบทเรียนนั้น หรือเป็นการทำให้นักเรียนได้รับรู้จุดหมายปลายทางหรือเป้าหมายของการเรียนการสอน

3. ขั้นทบทวนความรู้เดิม หมายถึง การสำรวจ หรือการกระตุ้นให้นักเรียนระลึกถึงการเรียนรู้พื้นฐานที่จำเป็น โดยครูจะใช้การซักถามหรือสนทนา

4. ขั้นเสนอบทเรียนใหม่ หมายถึง การเรียนรู้ใหม่โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบการสนทนา ซักถาม

5. ขั้นแนะนำให้เกิดการเรียนรู้ หมายถึง บอกแนวทาง หรือนำทางให้นักเรียนสามารถทำกิจกรรมได้ด้วยตนเอง เช่น แนะนำการร่วมกิจกรรม แนะนำหนังสือหรือแหล่งค้นคว้า

6. ขั้นแสดงพฤติกรรม หมายถึง ขั้นการให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง หรือแสดงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่ครูตั้งไว้

7. ขั้นแจ้งผลการปฏิบัติ หมายถึง การแจ้งผลของการกระทำสิ่งที่ได้รับมอบหมายให้นักเรียนทราบโดยการชมเชย แนะนำ แสดงความยินดีในผลงาน

8. ขั้นการวัดและประเมินผล หมายถึง การวัดและประเมินผลว่าพฤติกรรมที่นักเรียนได้กระทำนั้นบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียนเพียงใด โดยครูสังเกต ตรวจสอบรายงาน การอภิปราย การตอบคำถาม

9. ขั้นส่งเสริมความมั่นใจและถ่ายโอนการเรียนรู้ เป็นการสรุปขั้นทบทวนการเรียนรู้ที่ผ่านมาให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจที่แม่นยำขึ้น โดยการทำให้แบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบหรือทำรายงาน

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง กระบวนการคิดที่ใช้เหตุใช้ผลพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบมี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การนิยามปัญหา หมายถึง การกำหนดประเด็นปัญหา โดยพิจารณาจากข้อมูล ข้อโต้แย้ง เพื่อกำหนดปัญหา ซึ่งการนิยามปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพราะกระตุ้นให้คนเริ่มตระหนักถึงปัญหา ข้อโต้แย้งเพื่อหาคำตอบที่สมเหตุสมผล

2. การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นปัญหาข้อโต้แย้งที่คลุมเครือ รวมทั้งการดึงข้อมูล หรือความรู้จากประสบการณ์เดิมมาใช้ เมื่อพบกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหา การรวบรวมข้อมูลถือว่ามีความจำเป็นต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

3. การจัดระบบข้อมูล หมายถึง การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล ความเพียงพอของข้อมูล และสามารถแยกแยะข้อมูลได้ว่าข้อมูลใดเป็นความคิดเห็น ข้อมูลใดเป็นข้อเท็จจริง รวมทั้งจัดลำดับความสำคัญของข้อมูล เพื่อเป็นแนวทางในการตั้งสมมติฐาน

4. การตั้งสมมติฐาน หมายถึง การนำข้อมูลที่จัดระบบแล้วมาเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ เพื่อกำหนดแนวทางการสรุปที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุด หรือตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผล

5. การสรุปอ้างอิงโดยใช้หลักตรรกศาสตร์ หมายถึง การพิจารณาทางเลือกที่สมเหตุสมผลที่สุดจากข้อมูลและหลักฐานที่มีอยู่เพื่อนำไปสู่การสรุปที่สมเหตุสมผล

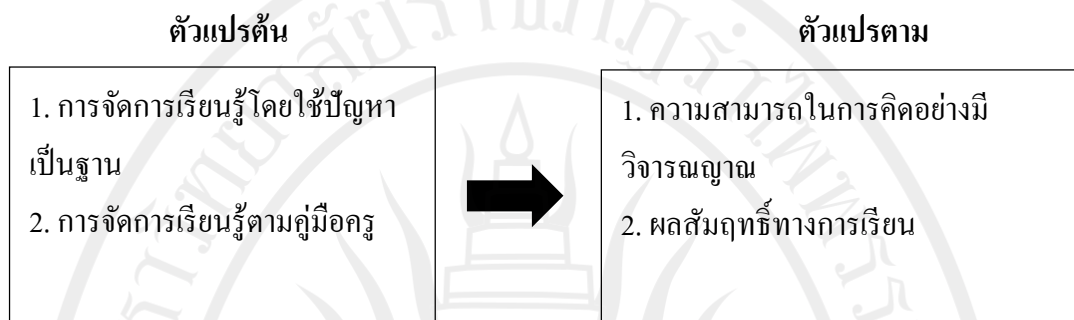
6. การประเมินสรุปอ้างอิง หมายถึง การประเมินความสมเหตุสมผลของการสรุปอ้างอิง รวมทั้งพิจารณาว่าข้อสรุปนั้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ ผลจะเป็นอย่างไรหากข้อสรุปนั้นมีการเปลี่ยนแปลง หรือได้รับข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่งจะนำไปสู่การรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่อีกครั้งหนึ่ง หรือตั้งสมมติฐานและการสรุปอ้างอิงใหม่

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักเรียนในการเรียนรู้เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ซึ่งพิจารณาจากคะแนนของนักเรียนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยกำหนดกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัดความเข้าใจในการนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดไว้ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานในการวิจัยไว้ดังนี้

1. นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าวิธีการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู
4. นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าวิธีการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี